

Laikina versija

TEISINGUMO TEISMO (šeštoji kolegija) SPRENDIMAS

2017 m. sausio 19 d.(*)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Bendra pridėtinės vertės mokesčio sistema – Direktyva 2006/112/EB – 13 straipsnio 1 dalies antra pastraipa – Kelių infrastruktūros valdymas ir suteikimas naudoti už mokestį – Viešosios teisės reglamentuojamos įstaigos, veikiančios kaip valdžios institucija, vykdoma veikla – Privati?io subjekto buvimas – Didelis konkurencijos iškreipimas – Esamos ar potencialios konkurencijos buvimas“

Byloje C-344/15

National Roads Authority

prieš

The Revenue Commissioners

TEISINGUMO TEISMAS (šeštoji kolegija),

kurį sudaro šeštosios kolegijos pirmininko pareigas einantis J.-C. Bonichot, teisėjai A. Arabadjiev ir C. G. Fernlund (pranešėjai),

generalinis advokatas M. Szpunar,

posėdžio sekretorė L. Hewlett, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinį proceso dalį ir įvykus 2016 m. gegužės 25 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *National Roads Authority*, atstovaujamos solisitoriaus E. O’Hanrahan ir SC M. Collins,
- *Revenue Commissioners*, atstovaujamos solisitoriaus M.-C. Maney ir SC E. Barrington,
- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos T. Henze,
- Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna bei B. Majerczyk-Graczykowska ir K. Małkowska,
- Europos Komisijos, atstovaujamos M. Owsiany-Hornung ir R. Lyal,

susipažinęs su 2016 m. rugsėjo 8 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimas

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos (OL L 347, 2006, p. 1,

toliau – PVM direktyva) 13 straipsnio 1 dalies antros pastraipos išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *National Roads Authority* (Nacionalinė kelių tarnyba, Airija; toliau – NRA) ir *Revenue Commissioners* (mokesčių administratorius, Airija) ginčą dėl NRA apmokestinimo pridėtinės vertės mokesčiu (PVM) jai vykdančią kelių infrastruktūros teikimo už mokestį veiklą.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 Nuo 2007 m. sausio 1 d. PVM direktyva panaikino ir pakeitė 1977 m. gegužės 17 d. Šeštąją Tarybos direktyvą 77/388/EEB dėl valstybių narių apyvartos mokesčių statymų derinimo – Bendra pridėtinės vertės mokesčio sistema: vienodas vertinimo pagrindas (OL L 145, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 9 sk., 1 t., p. 23, toliau – Šeštoji direktyva). Pagal PVM direktyvos 1 ir 3 konstatuojamąsias dalis nauja Šeštosios direktyvos redakcija buvo būtina siekiant pagal pertvarkytą struktūrą ir redakciją aiškiai bei racionaliai išdėstyti taikomas nuostatas, iš esmės nedarant esminių pakeitimų.

4 Kadangi PVM direktyvos 13 straipsnio 1 dalies pirmosios pastraipės turinys atitinka Šeštosios direktyvos 4 straipsnio 5 dalies pirmosios pastraipės turinį, Teisingumo Teismo atliktą antrosios nuostatos aiškinimą reikia taikyti pirmajai nuostatai.

5 PVM direktyvos 2 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„PVM objektas yra šie sandoriai:

a) prekių tiekimas už atlygą valstybės narės teritorijoje, kai prekes tiekia apmokestinamasis asmuo, veikdamas kaip toks;

<>

c) paslaugų teikimas už atlygą valstybės narės teritorijoje, kai paslaugas teikia apmokestinamasis asmuo, veikdamas kaip toks;

<...>“

6 Šios direktyvos 9 straipsnyje nurodyta:

„1. „Apmokestinamasis asmuo“ – asmuo, kuris savarankiškai bet kurioje vietoje vykdo ekonominę veiklą, neatsižvelgiant į tos veiklos tikslą ar rezultatą.

„Ekonominė veikla“ – gamintojų, prekybininkų ar paslaugas teikiančių asmenų veikla, įskaitant kasybą bei žemės ūkio veiklą ir laisvąją profesijų veiklą. Visų pirma ekonomine veikla laikomas materialiojo ar nematerialiojo turto naudojimas siekiant gauti nuolatinių pajamų.

<...>“

7 Šios direktyvos 13 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Valstybinės, regioninės ir vietinės valdžios institucijos ir viešosios teisės reguliuojamos kitos įstaigos nelaikomos apmokestinamaisiais asmenimis, kai vykdo veiklą ar sandorius, kuriuos jie vykdo kaip valdžios institucijos, net renkant mokesčius, rinkliavas, įmokas ar kitus su šia veikla ar sandoriais susijusius mokesčius.“

Tačiau joms vykdančią veiklą ar sandorius jos laikomos apmokestinamaisiais asmenimis, jei laikant jas neapmokestinamaisiais asmenimis būtų labai iškraipoma konkurencija.

Visais atvejais viešosios teisės reguliuojamos įstaigos laikomos apmokestinamaisiais asmenimis, kai jos vykdo I priede išvardytą veiklą, jei toji veikla nėra vykdoma tokiu smulkiu mastu, kad ji būtų galima laikyti visiškai nereikšminga.“

Airijos teisė

Value Added Tax Act, 1972

8 *Value Added Tax Act, 1972* (1972 m. Pridėtinės vertės mokesčio įstatymas) 8 straipsnio 2 dalies A punkto redakcijoje, taikytoje pagrindinės bylos aplinkyboms (toliau – PVM įstatymas), numatyta:

„Neatsižvelgiant į 2 dalies nuostatas, valstybės įstaiga arba kitas viešasis subjektas negali būti laikomas apmokestinamuoju asmeniu, vykdančiu kokią nors veiklą ar sudarančiu sandorius šiuo statusu, kai įgyvendina konkrečias teises arba įgaliojimus, kurie jam suteikti bet kuriuo teisės aktu, arba kai tokia jo veikla arba sandoriai glaudžiai susiję su konkrečiu tokios valstybės įstaigos arba kito viešojo subjekto teisių arba įgaliojimų, kurie jam suteikti bet kuriuo teisės aktu, įgyvendinimu, išskyrus atvejus, kai:

(a) tokia veikla traukta į [PVM] direktyvos <...> I priede pateiktą sąrašą (kuris pateiktas priede Nr. 7) ir ji valstybės įstaiga arba kitas viešasis subjektas vykdo tokiu mastu, kurio negalima laikyti visiškai nereikšmingu; arba

(b) jeigu tokia valstybės įstaiga arba kitas viešasis subjektas nebūtų laikomas apmokestinamuoju asmeniu, kai vykdo tokią veiklą arba sudaro sandorius, būtų arba galėtų būti labai iškraipoma konkurencija.“

Roads Act, 1993

9 Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad NRA yra pagal *Roads Act, 1993* (1993 m. Kelių įstatymas; toliau – Kelių įstatymas) steigta Airijos viešosios teisės reglamentuojama įstaiga, atsakinga už Airijos viešo kelių tinklo valdymą.

10 Pagal Kelių įstatymo 17 straipsnio 1 dalį pagrindinė NRA funkcija yra užtikrinti saugų ir efektyvų nacionalinių kelių tinklo veikimą. Ji bendrai atsako už nacionalinių kelių tiesimą ir techninės priežiūros (remonto) planavimą bei priežiūrą.

11 Šiuo pagrindu pagal šio įstatymo 57 straipsnį NRA gali parengti projektą dėl rinkliavų už nacionalinio kelio naudojimą sistemos sukūrimo.

12 Šio įstatymo 58 straipsnyje iš esmės numatyta, kad NRA gali už naudojimąsi mokamais keliais nustatyti ir rinkti kelių rinkliavą, kurios dydis numatytas jos priimamuose teisės aktuose.

13 Pagal šio įstatymo 61 straipsnį NRA yra atsakinga už, jos nuomone, reikalingą teisės aktų, susijusių su mokamo kelio eksploatavimu ir technine priežiūra (remontu), priėmimą.

14 Pagal Kelių įstatymo 63 straipsnį NRA taip pat turi teisę su trečiaisiais asmenimis sudaryti sutartis, pagal kurias tokiems asmenims leidžiama rinkti kelio rinkliavą mokamame kelyje. Maksimalus rinkliavos, kuri gali būti renkama už naudojimąsi mokamu keliu, dydis, nepaisant to, ar ją eksploatuoja NRA, ar tretieji asmenys, yra nustatomas NRA šiuo tikslu priimame teisės akte.

15 Be to, visi NRA ir trečiojo asmens remiantis šio įstatymo 63 straipsniu sudarytos sutartys turi atitikti kelis šiame straipsnyje numatytus reikalavimus. Trečiasis asmuo turi įsipareigoti laikytis vieno, kai kurių arba visų šių įsipareigojimų: i) apmokėti tam tikrą kelio tiesimo ir (arba) techninės priežiūros (remonto) išlaidų dalį arba jas visas; ii) nutiesti ir (arba) techniškai prižiūrėti (remontuoti) kelią (arba prisidėti prie jo tiesimo ir (arba) techninės priežiūros (remonto), arba teikti su tuo susijusį pagalbą); iii) eksploatuoti ir administruoti kelią NRA naudai (įskaitant kelią rinkliavos už naudojimąsi keliu sistemos įdiegimą, priežiūrą bei valdymą ir jos rinkimą).

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

16 Iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos matyti, kad didžioji dalis Airijos teritorijoje esančių mokamų kelių nutiesė ir eksploatuoja privatūs fiziniai subjektai pagal su NRA sudarytas viešojo ir privataus sektoriaus partnerystės sutartis.

17 Šiuo metu Airijoje yra 8 mokami keliai, kuriuos eksploatuoja privatūs fiziniai subjektai ir už kurių naudojimą renkama kelių rinkliavai taikomas PVM. Dėl kiekvieno tokio mokamo kelio NRA parengia kelių rinkliavos projektą ir priima teisės aktus, kuriuose nustatomas maksimalus už tokio mokamą kelią naudojimą taikomos rinkliavos dydis. NRA pati eksploatuoja du mokamus kelius: „Westlink“ automagistralę ir Dublino tunelį.

18 Kalbant konkrečiai apie „Westlink“ automagistralę, pažymėtina, kad iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, jog ši automagistralė anksčiau eksploatavo privatus fizinis subjektas pagal su NRA sudarytą sutartį. Siekiant ją modernizuoti, kad būtų užtikrintas geresnis eismo pralaidumas, reikėjo papildomų investicijų, tačiau privatus fizinis subjektas nenorėjo investuoti lėšų, negavęs papildomų NRA garantijų, todėl ši susitarė dėl sutarties nutraukimo, pati perėmė šios automagistralės eksploatavimą ir rengė elektroninę rinkliavos surinkimo sistemą.

19 Nuo 2010 m. liepos mėn. mokesčių administratorius apmokestino NRA vykdomą dviejų jos eksploatuojamų mokamų kelių suteikimo veiklą PVM, nes jos neapmokestinimas esą labai iškraipytų konkurenciją, kaip numatyta PVM direktyvos 13 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje.

20 NRA sumokėjo PVM, kuriuo buvo apmokestinta, ir iš rinkliavos gautą sumą laikė apimančia ir PVM. Vis dėlto NRA ginėjo tokio apmokestinimo pagrįstumą ir manė, kad pagal PVM direktyvos 13 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipį ji turi būti atleista nuo šio mokesčio, todėl pareiškė ieškinį *Appeal Commissioners* (Muitinės ir mokesčių ginčų komisija, Airija).

21 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme mokesčių administratorius tvirtina, kad, atsižvelgiant į 2008 m. rugsėjo 16 d. Sprendimą *Isle of Wight Council ir kt.* (C-288/07, EU:C:2008:505), PVM direktyvos 13 straipsnio 1 dalies antrą pastraipį reikia aiškinti taip, kad konkurencijos iškraipymas yra preziumuojamas net ir tada, kai atitinkamos veiklos rėšys nekonkuruoja tarpusavyje. Jis teigia, kad kai dvi veiklos rėšys yra tokio paties pobūdžio, iš esmės galima daryti galutinę prielaidą, jog jeigu viena iš jų būtų laikoma apmokestinama veikla, o kita – ne, būtų pažeistas mokesčių neutralumo principas ir labai iškraipoma konkurencija.

22 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad kadangi akivaizdu, jog NRA yra viešosios teisės reglamentuojama staiga, veikianti kaip valdžios institucija, kiek tai susiję su kelių infrastruktūros suteikimo už mokestį veikla, iš pirmo žvilgsnio jos nereikėtų laikyti

apmokestinamuoju asmeniu. Taigi, NRA neturėtų šios veiklos apmokestinti PVM.

23 Be to, šis teismas pažymi, pirma: kadangi vairuotojai Airijos mokami keliai yra toli vieni nuo kitų, vartotojo požiūriu, jie tenkina skirtingus poreikius, todėl tarpusavyje nekonkuruoja. Taigi kelių rinkliavos, kurių renka operatorius, nepaisant to, ar jis yra NRA, ar privatus kelių subjektas, dydis neturi tokios vidutinio vartotojo sprendimui pasinaudoti vienu mokamu keliu, užuot pasinaudojus kitu.

24 Antra, nėra jokios realios galimybės, kad privatus kelių subjektas patektų rinkimui tam, kad nutiestų mokamą kelią, kuris konkuruotų su „Westlink“ automagistrale arba Dublino tuneliu, teiktų mokamas kelių paslaugas.

25 Iš tikrųjų privatus kelių subjektas rinkimui gali patekti, tik jei NRA dėl viešo kelio priima rinkliavos projektą, kad paverstų jį mokamu keliu, priima dėl to kelio teisės aktus, paskui sudaro sutartį su privačiu kelių subjektu, kuria jam leidžia rinkti rinkliavą.

26 Be to, akivaizdu, kad praktiniu požiūriu privatus kelių subjektas, norintis nutiesti ir privatą mokamą kelią, susidurtų su beveik neįveikiamomis kliūtimis. Pirma, keliui nutiesti reikia didžiulių žemės plotų, o privatus kelių subjektas, kuris, kitaip nei NRA, neturi priverstinio pirkimo teisės, negalėtų priversti žemės savininkų jam parduoti privačias žemes, kad būtų galima nutiesti kelią. Antra, turint omenyje, kokio dydžio investicijų reikėtų tokiam keliui nutiesti, nėra rodymų, jog koks nors privatus kelių subjektas būtų pasirengęs tiek investuoti, kad galėtų konkuruoti su jau esamu mokamu keliu.

27 Galiausiai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teigia, jog mokesčių administratorius neturėtų, kad privatus kelių subjektas turi realią galimybę patekti rinkimui.

28 Vis dėlto atsižvelgdamas į šio sprendimo 21 punkte nurodytus mokesčių administratoriaus tvirtinimus prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teiraujasi, ar NRA ir privatus kelių subjektas vykdoma rinkliavos rinkimo veikla turi būti laikoma tokio paties pobūdžio veikla, todėl tokios veiklos rūšys laikytinos tarpusavyje konkuruojančiomis, o tai reiškia, kad NRA kvalifikavimas kaip neapmokestinamojo asmens labai iškraipytą konkurenciją, kaip tai suprantama pagal PVM direktyvos 13 straipsnio 1 dalies antrą pastraipį.

29 Tokiomis aplinkybėmis *Appeal Commissioners* (Muitinės ir mokesčių ginčų komisija) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokius klausimus:

„1. Jeigu viešosios teisės reglamentuojama staiga užsiima veikla, pavyzdžiui, suteikia galimybę naudotis keliu už rinkliavą, ir jeigu valstybėje narėje yra privatus subjektas, kurie renka kelių rinkliavą už naudojimąsi skirtingais mokamais keliais pagal sutartis, pagal nacionalinės teisės nuostatas sudarytas su atitinkama valstybės staiga, ar Tarybos direktyvos 2006/112 13 straipsnio 1 dalies antrą pastraipį reikia aiškinti taip, kad turi būti laikoma, jog atitinkama valstybės staiga konkuruoja su tokiais privačiais kelių subjektais, todėl, jeigu tokia valstybės staiga būtų laikoma neapmokestinamuoju asmeniu, būtų labai iškraipoma konkurencija, nepaisant to, kad: a) faktiškai nėra ir negali būti konkurencijos tarp tokios valstybės staigos ir privatus kelių subjektų; ir b) nėra rodymų, jog yra realios galimybės kuriam nors privatum kelių subjektui patekti rinkimui, kad jis galėtų nutiesti ir eksploatuoti mokamą kelią, kuris konkuruotų su valstybės staigos eksploatuojamu mokamu keliu?

2. Jeigu netaikoma prezumpcija, kokiais kriterijais reikėtų remtis norint nustatyti, ar labai iškraipoma konkurencija, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2006/112 13 straipsnio 1 dalies antrą pastraipį?“

D?I prejudicini? klausim?

Pirmin?s pastabos

30 Europos Komisija pažymi, kad, nepaisant prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateikusio teismo konstatavimo, jai n?ra visai aišku, ar eksploatuodama du pagrindin?je byloje nagrin?jamus mokamus kelius ir rinkdama rinkliavas NRA turi b?ti laikoma viešosios valdžios institucija.

31 Reikia priminti, pirma, kad nacionalinis teismas turi apibr?žti jam pateikto gin?o teisinius pagrindus ir faktines aplinkybes (šiuo klausimu žr. 2016 m. rugs?jo 21 d. Sprendimo *Radgen*, C?478/15, EU:C:2016:705, 27 ir 32 punktus ir nurodom? teismo praktik?).

32 Antra, Teisingumo Teismui ir nacionaliniams teismams bendradarbiaujant pagal SESV 267 straipsn? tik nacionalinis teismas, nagrin?jantis byl? ir turintis priimti sprendim?, atsižvelgdamas ? konkre?ias aplinkybes turi ?vertinti tiek prejudicinio sprendimo reikalingum?, kad b?t? priimtas sprendimas, tiek Teisingumo Teismui pateikiam? klausim? svarb?. Taigi, tik nacionalinis teismas gali nuspr?sti, kokius klausimus reikia pateikti šiam teismui, ir šalys pagrindin?je byloje negali pakeisti j? turinio (2014 m. spalio 16 d. Sprendimo *Welmory*, C?605/12, EU:C:2014:2298, 33 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

33 Šiuo atveju iš prašymo priimti prejudicin? sprendim? matyti, kad nacionalinis teismas neabejotinai mano, jog pagrindin?je byloje vykdydama keli? infrastrukt?ros suteikimo už mokest? veickl? NRA veikia kaip viešosios valdžios institucija.

34 Tokiomis aplinkyb?mis Teisingumo Teismui reikia remtis prielaida, kad NRA, kuri yra viešosios teis?s reglamentuojama ?staiga, vykdydama nagrin?jam? keli? infrastrukt?ros suteikimo už mokest? veickl? veikia kaip viešosios valdžios institucija, tod?l ši veikla turi b?ti laikoma patenkan?ia ? PVM direktyvos 13 straipsnio 1 dalies taikymo srit?.

D?I prejudicini? klausim?

35 Savo dviem klausimais, kuriuos reikia nagrin?ti kartu, prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateik?s teismas iš esm?s siekia išsiaiškinti, ar PVM direktyvos 13 straipsnio 1 dalies antr? pastraip? reikia aiškinti taip, kad, esant tokiai situacijai, kaip pagrindin?je byloje, viešosios teis?s reglamentuojama ?staiga, kuri vykdo veickl? – už mokest? suteikia galimyb? naudotis keliu, turi b?ti laikoma konkuruojan?ia su priva?iais ?kio subjektais, kurie pagal sutart? su ta viešosios teis?s reglamentuojama ?staiga, remdamiesi nacionalin?s teis?s nuostatomis, renka rinkliavas kituose mokamuose keliuose.

36 Reikia priminti, kad PVM direktyvos 13 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje yra numatytas viešosios teis?s reglamentuojam? ?staig? neapmokestinimo PVM normos, ?tvirtintos šios direktyvos 13 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje, apribojimas j?, kaip valdžios institucij?, vykdomos veiklos ir sandori? atžvilgiu. Šia pirm?ja nuostata siekiama pakartotinai ?tvirtinti šios direktyvos 2 straipsnio 1 dalyje ir 9 straipsnyje numatyt? bendr? taisykl?, pagal kuri? bet kokia ekonomin? veikla iš principo apmokestinama PVM ir negali b?ti aiškinama siaurai (pagal analogij? žr. 2009 m. birželio 4 d. Sprendimo *SALIX Grundstücks-Vermietungsgesellschaft*, C?102/08, EU:C:2009:345, 67 ir 68 punktus).

37 Vis d?lto tai negali reikšti, kad PVM direktyvos 13 straipsnio 1 dalies antra pastraipa turi b?ti aiškinama taip, kad PVM direktyvos 13 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje numatyta viešosios teis?s reglamentuojamoms ?staigoms kaip valdžios institucijoms taikoma neapmokestinimo PVM išimtis tapt? neveiksminga (šiuo klausimu žr. 2003 m. lapkri?io 20 d. Sprendimo *Taksatorringen*,

C?8/01, EU:C:2003:621, 61 ir 62 punktus ir 2010 m. kovo 25 d. Sprendimo *Komisija / Nyderlandai*, C?79/09, nepaskelbtas Rink., EU:C:2010:171 49 punkt?).

38 Pagal šios direktyvos 13 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą tokios ?staigos turi būti laikomos apmokestinamaisiais asmenimis j?, kaip valdžios institucij?, vykdomos veiklos ir sandorių atžvilgiu, jeigu j? neapmokestinimas labai iškraipytų konkurenciją.

39 Iš Teisingumo Teismo praktikos, susijusios su pastarąja nuostata, matyti, pirma, kad ?ia kalbama apie atvej?, kai tokios ?staigos vykdo veiklą, kuri? lygiagrečiai gali vykdyti privatųs ?kio subjektai. Tikslas yra užtikrinti, kad pastarieji neatsidurtų blogesn?je pad?tyje dėl to, kad jie yra apmokestinami mokes?iu, o tos ?staigos nėra apmokestinamos (šiuo klausimu žr. 2010 m. kovo 25 d. Sprendimo *Komisija / Nyderlandai*, C?79/09, nepaskelbtas Rink., EU:C:2010:171 90 punkt? ir jame nurodyt? teismo praktik?).

40 Antra, šis normos dėl neapmokestinimo PVM viešosios teis?s reglamentuojam? ?staig?, kurios veikia kaip valdžios institucijos, apribojimas yra tik suteikta galimyb?. J? taikant reikia ?vertinti ekonomines aplinkybes (šiuo klausimu žr. 1989 m. spalio 17 d. Sprendimo *Comune di Carpaneto Piacentino ir kt.*, 231/87 ir 129/88, EU:C:1989:381, 32 punkt?).

41 Trečia, tai, ar konkurencijos iškraipymas, kur? lemt? viešosios teis?s subjekt?, veikian?i? kaip valdžios institucijos, neapmokestinimas PVM, yra didelis, turi būti vertinama konkrečios veiklos atžvilgiu, nevertinant konkrečios vietin?s rinkos, ir atsižvelgiant ne tik ? esam?, bet ir ? potenciali? konkurencij?, jeigu privataus ?kio subjekto galimyb? patekti ? atitinkam? rink? yra reali, o ne vien teorin? (2010 m. kovo 25 d. Sprendimo *Komisija / Nyderlandai*, C?79/09, nepaskelbtas Rink., EU:C:2010:171 91 punkt? ir jame nurodyta teismo praktika bei 2015 m. spalio 29 d. Sprendimo *Sauçador*, C?174/14, EU:C:2015:733, 74 punkt?).

42 Vien teorin? privataus ?kio subjekto galimyb? patekti ? atitinkam? rink?, kurios nepatvirtina jokia faktin? aplinkyb?, objektyvi informacija ar rinkos analiz?, negali būti prilyginta potencialios konkurencijos buvimui (2008 m. rugs?jo 16 d. Sprendimo *Isle of Wight Council ir kt.*, C?288/07, EU:C:2008:505, 64 punkt?).

43 Kaip matyti iš PVM direktyvos 13 straipsnio 1 dalies antros pastraipos ir šios nuostatos aiškinimo teismo praktikoje, jos taikymas suponuoja, pirma, kad dėl tokios veiklos turi egzistuoti esama ar potenciali konkurencija su priva?i? ?kio subjekt? vykdoma veikla, ir, antra, kad skirtingas ši? veiklos r?ši? vertinimas PVM srityje turi labai iškraipyti konkurenciją, o jos iškraipymas turi būti vertinamas atsižvelgiant ? ekonomines aplinkybes.

44 Remiantis tuo darytina išvada, kad, jei nėra atsižvelgiama ? faktines aplinkybes, objektyvi? informacij? ar rinkos analiz?, vien tai, kad rinkoje veikia privatųs ?kio subjektai, negali ?rodyti nei esamos ar potencialios konkurencijos, nei didelio jos iškraipymo.

45 Šiuo atveju iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, kad pagrindin? NRA funkcija yra užtikrinti saug? ir efektyv? nacionalin? keli? tinklo veikim?. Šiuo tikslu ji bendrai atsako už vis? nacionalin? keli? tiesim? ir planavim? bei statybos darb? prieži?r? ir keli? technin? prieži?r? (remont?). Todėl ji vienintel? gali parengti projekt? dėl rinkliav? už naudojim?si nacionaliniais keliais sistemos suk?rimo ir priimti, jos nuomone, reikalingus teis?s aktus dėl j? eksploataavimo ir technin?s prieži?ros (remonto), taip pat teis?s aktus, kuriuose nustatomas maksimalus rinkliavos, kuri gali būti renkama už naudojim?si mokamu keliu, dydis, nepaisant to, ar j? eksploatuoja NRA, ar privatus ?kio subjektas.

46 Iš bylos medžiagos taip pat matyti, kad privatųs ?kio subjektai gali patekti ? keli? infrastrukt?ros suteikimo už mokest? rink? tik NRA sutikus. Be to, tai, kad nacionalinio kelio

valdymas buvo pavestas privačiam ūkio subjektui, nepaneigia to, kad NRA tenka galutiną atsakomybę nacionaliniams keliams srityje, todėl jei privatus subjektas nebenori arba nebegali vykdyti sąsipareigojimų, NRA turi užtikrinti tinkamą kelių funkcionavimą.

47 Dėl „Westlink“ automagistralės pažymėtina, kad NRA ir privataus ūkio subjekto sudarytoje sutartyje buvo numatyta, jog mokestį jis renka pasinaudodamas tradicine mokesčių rinkimo sistema su pakeliama užtvara. Tačiau perėjimas nuo rinkliavos surinkimo aikštelės su pakeliama užtvara prie elektroninės rinkliavos surinkimo be pakeliamos užtvaros sistemos, kuri reikėjo įdiegti siekiant užtikrinti geresnį eismo pralaidumą šioje automagistralėje, pareikalavo didelių investicijų ir dėl to reikėjo prisiimti neišvengiamą riziką, susijusią su rinkliavos surinkimo sistemos be pakeliamos užtvaros įdiegimu. Kadangi privatus ūkio subjektas nenorėjo prisiimti tokios investicijos, negavęs papildomų garantijų iš NRA, ši susitarė dėl sutarties nutraukimo, 2008 m. rugpjūčio mėn. per mėn. „Westlink“ automagistralės eksploatavimą ir dėl viešojo intereso užtikrinti geresnį eismo pralaidumą įdiegti elektroninį kelių rinkliavos surinkimo sistemą.

48 Reikia konstatuoti, kad tokiais aplinkybėmis kelių infrastruktūros suteikimo už mokestį veiklą, kuri neapsiriboja tik rinkliavų rinkimu, vykdo tik NRA taip, kad visada būtų užtikrintas saugus ir efektyvus nacionaliniams keliams tinklo veikimas. Šiuo tikslu ši institucija pati arba, pasitraukus privačiam ūkio subjektui, laikydamosi tik jai taikomų konkrečių statymuose numatytų pareigų vykdo šio tinklo eksploatavimo ir priežiūros (remonto) funkcijas.

49 Be to, akivaizdu, kad privatus ūkio subjektas neturi realių galimybių nutiesti kelių, kuris galėtų konkuruoti su jau egzistuojančiais nacionaliniais keliais, ir taip patekti į atitinkamą rinką.

50 Tokiomis aplinkybėmis yra aišku, kad NRA savo kelių infrastruktūros suteikimo už mokestį veiklą vykdo pagal specialiai jai taikomą teisės normų sistemą. Todėl, kaip konstatavo ir prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, negali būti laikoma, kad ši veikla vykdoma konkuruojant su privačią ūkio subjektą vykdoma veikla – rinkliavų rinkimu kituose mokamuose keliuose pagal sutartį su NRA ir remiantis nacionalinės teisės nuostatomis. Be to, remiantis šio sprendimo 42 punkte priminta teismo praktika, potencialios konkurencijos taip pat nėra, nes privačią ūkio subjektą galimybę vykdyti šią veiklą tokiais pačiomis sąlygomis kaip ir NRA yra tik teorinė. Vadinas, PVM direktyvos 13 straipsnio 1 dalies antra pastraipa yra netaikytina situacijai, kuri susiklostė pagrindinėje byloje, kai nėra realios, esamos ir potencialios konkurencijos tarp viešosios teisės reglamentuojamos staigos ir privačią ūkio subjektą.

51 Atsižvelgiant į visa ta, kas pasakyta, į pateiktus klausimus reikia atsakyti, kad PVM direktyvos 13 straipsnio 1 dalies antra pastraipa turi būti aiškinama taip, kad, esant tokiai situacijai, kaip pagrindinėje byloje, viešosios teisės reglamentuojama staiga, kuri vykdo veiklą – už mokestį suteikia galimybę naudotis keliu, neturi būti laikoma konkuruojančia su privačiais ūkio subjektais, kurie pagal sutartį su ta viešosios teisės reglamentuojama staiga, remdamiesi nacionalinės teisės nuostatomis, renka rinkliavas kituose mokamuose keliuose.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

52 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (šeštoji kolegija) nusprendžia:

2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos 13 straipsnio 1 dalies antra pastraipa turi būti aiškinama taip, kad, esant tokiai situacijai, kaip pagrindinėje byloje, viešosios teisės reglamentuojama staiga, kuri vykdo veiklą – už mokestį suteikia galimybę naudotis keliu, neturi būti laikoma

konkuruojantys su privačiais ūkio subjektais, kurie pagal sutartį su ta viešosios teisės reglamentuojama įstaiga, remdamiesi nacionalinės teisės nuostatomis, renka rinkliavas kituose mokamuose keliuose.

Parašai.

* Proceso kalba: anglų.